

การพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ผลานเทคนิค
การใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด

The Development of Creative Writing Ability for Primary 6 Students by
Scaffolding with Motivate Thinking Question and Mind Mapping Methods

จักรพันธ์ สีหานาท¹ รินรดี ปาปะไน²

Jugkapun Seehanat¹, Rinradee Papanai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผลานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม 2) เปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเครือข่ายบึงส้มพันธ์ อำเภอนางเลิ้ว จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 โรงเรียน จำนวน 102 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 21 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผลานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ แบบประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย และแบบบันทึกภาคสนาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเสริมศักยภาพการเรียนรู้ การใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิด แผนผังความคิด

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

²อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ABSTRACT

This objectives of this research were to 1) compare the ability of creative writing of the primary 6 students in the experimental group and the control group before and after the lesson, and 2) compare the attitudes of the primary 6 students in the experimental group and the control group before and after the creative writing lesson.

The population was 102 primary 6 students studying in the 1st semester of academic year 2016 from 10 schools of Bung Sampan Association, Nong Sue District, Pathumtani under the Pathumtani Primary Educational Service Area Office 2. The sample were obtained by cluster random sampling, and divided into 2 groups comprised of 21 students for the experimental group and another 21 students for the control group. The research instruments were the scaffolding with motivate thinking question and mind mapping methods, an usual lesson plan, a creative writing test, a questionnaire of students' attitudes towards Thai teaching method, and a field note. The statistics used for analyzing data were the average, the standard deviation and t-test Independent.

The result showed that: 1) the statistic ability of creative writing of the experimental group was higher than the control group with a statistical significance at the .05 level which was consistent with the hypothesis; and 2) the experimental group had better attitudes towards the Thai subject than the control group with a statistical significance at the .05 level which was consistent with the hypothesis.

Keywords: creative writing, scaffolding learning, motivate thinking question, mind mapping

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนไทย ทำให้เกิดความเข้าใจ ตรงกันและเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติไทย เป็นเอกลักษณ์ของชาติ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 3-7) กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติ และเป็นเครื่องมือช่วยจรรโลงใจภาษาไทย เป็นวิชาทักษะ ซึ่งจะต้องฝึกฝน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้เกิดความชำนาญจนสามารถใช้สื่อสารให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในด้านการเรียน ดังนั้น ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ใน 5 สาระ คือ 1) การอ่าน 2) การเขียน 3) การฟัง การดูและการพูด 4) หลักการใช้ภาษาไทย

5) วรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 9) โดยสาระทั้ง 5 สาระ เป็นทักษะสำคัญที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 37) ทั้งนี้ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น การสื่อสารด้วยการเขียนเป็นทักษะที่ยากและสลับซับซ้อน ทั้งในเรื่องของการใช้ภาษา การเรียบเรียง การลำดับความคิด แต่เป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ต่างๆ ของผู้เขียนเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจ ได้ตรงตามที่ต้องการ แม้ในบางประเด็นที่ผู้เขียนไม่สามารถสื่อสารโดยตรงด้วยการพูด รวมถึงการถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ต่างๆ ของผู้เขียน ด้วยความสำคัญของทักษะการเขียนนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงกำหนดประเด็นในการเขียนสื่อสารเป็นตัววัดชั้นปี เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามความเหมาะสมสำหรับวัย โดยทักษะการเขียนเป็น

ทักษะสำคัญที่ต้องให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกชั้นปี ของระดับประถมศึกษา (อัศจรรย์ ชิวพันธ์, 2552, หน้า 1-4)

แม้การอ่านออกเขียนได้มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของคนไทยมากเพียงใดก็ตาม มีข้อมูลชี้ชัดว่าการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น เห็นได้จากการประเมินคุณภาพระดับชาติ (National Test : NT) ระดับประเทศ ในปีการศึกษา 2553-2555 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.26, 51.60 และ 50.04 และจากผลของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2553-2555 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.20, 50.04 และ 45.68 โดยเฉพาะผลของการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ระดับเขตพื้นที่ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2553-2555 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.56, 46.32 และ 45.07 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพขั้นต่ำที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด คือ ร้อยละ 50 (สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2555, ออนไลน์) และเมื่อศึกษารายละเอียดแล้ว พบว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่นักเรียนมีคะแนนต่ำที่สุดอันดับสุดท้าย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาและสรุปภาพและสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพด้านการอ่านและการเขียน ไปถึงขีดความสามารถสูงสุด ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุสองประการ คือ ประการแรกเกิดจากตัวครูที่ยังคงจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยยึดตัวเองเป็นสำคัญ ใช้สื่อการเรียนการสอนน้อยมาก รวมทั้งการวัดประเมินผลที่เน้นในด้านความรู้ความจำ ขาดความรู้ความเข้าใจในการนำรูปแบบการเรียนการสอนหรือเทคนิคใหม่ๆ ที่มีความหลากหลายมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน ประการที่สองเกิดจากตัวนักเรียนพบว่า นักเรียนเบื่อหน่ายไม่ยอมเรียน ไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจทักษะการเขียนเพราะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย รวมทั้งขาดความตระหนักในความสำคัญของ

การอ่านการเขียนภาษาไทย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2550, หน้า 1)

ความวิตกกังวลในการเขียนภาษาไทยสืบเนื่องมาจากวิธีการสอนของครูที่จัดกิจกรรมการสอนที่ไม่ช่วยลดความวิตกกังวลของนักเรียนทำให้การเขียนไม่สัมฤทธิ์ผล ดังนั้น การลดความวิตกกังวลในการเขียนนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับการสอนการเขียนโดยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) ในการช่วยลดความวิตกกังวลในการเขียน การเสริมศักยภาพการเรียนรู้เป็นวิธีการที่ช่วยเหลือและเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนจะให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนตลอดกระบวนการเขียนของพวกเขา เมื่อผู้เรียนมีความสามารถและความมั่นใจเพิ่มขึ้น การเสริมต่อการเรียนรู้จะลดน้อยลงจนกระทั่งผู้เรียนสามารถเขียนได้ด้วยตนเอง ดังที่ ผจงกาญจน์ ภูวิภาดารัตน์ (2543, หน้า 23-24) ซึ่งได้อธิบายถึงเรื่องนี้ว่าเป็นช่วงศักยภาพของบุคคลที่เป็นที่รับรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เชี่ยวชาญผ่านเครื่องมือทางวัฒนธรรมของสังคม เช่น ในกรณีของครูทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนในการตอบคำถามใดคำถามหนึ่ง ครูอธิบาย ให้ข้อมูล สอบถาม แก้ไขข้อผิดพลาดและกระตุ้นให้นักเรียนอธิบาย โดยกระบวนการทั้งหมดให้เกิดความคิดรวบยอดผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นวิธีการสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน คือ การเสริมศักยภาพการเรียนรู้ (Scaffolding) เพื่อสนับสนุนทั้งทางด้านข้อมูลและความร่วมมือ ทำให้ปัญหาการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องเผชิญมีความสลับซับซ้อนน้อยลง จนถึงจุดที่ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ในที่สุด สอดคล้องกับทฤษฎี ขอบเขตการพัฒนาได้ของ Vygotsky (1978) ซึ่งกล่าวไว้ว่า บุคคลมีรูปแบบของการเรียนรู้ 4 ระดับ ระดับแรกคือ การเรียนรู้จากบุคคลรอบข้าง เช่น ครูอาจารย์ พ่อแม่ เพื่อน หรือผู้เชี่ยวชาญ ระดับที่สอง คือ เรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ส่วนระดับที่สามนั้นผู้เรียนมาถึงจุดที่ไม่สามารถรับความรู้ที่ไกลเกินขอบเขตความรู้ของตนได้หรือเรียกว่า fossilization แล้วจึงเข้าสู่ระดับที่สี่คือการย้อนกลับไปเริ่มต้นเรียนรู้ในระดับที่หนึ่งและสองใหม่ ช่วงที่เรียกได้ว่าเป็นขอบเขตของการพัฒนาได้ คือ ระดับที่หนึ่งและสองก่อนที่ผู้เรียนจะถึงจุด fossilization ดังนั้น การใช้กลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้

จะใช้การเรียนรู้ในระดับที่หนึ่งและสอง เพื่อช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถขยายขอบเขตของการเรียนรู้ของตนออกไปได้มากกว่าเดิม

การคิดเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความสามารถทางสมองในการประมวลข้อมูลความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ให้เป็นความรู้ใหม่เพื่อไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2544, หน้า 28) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้เรียนได้คิดไตร่ตรองและได้คำตอบที่หลากหลาย โดยเฉพาะกระบวนการคิดแบบหมวก 6 ใบ (Six Thinking Hats) เป็นกลไกการสอนที่กล่าวได้ว่ากระตุ้นให้คิดในหลายด้านควบคู่กันไป แยกอารมณ์กับเหตุผล เรียนรู้การคิดของกันและกันอย่างมีหลักเกณฑ์ จุดประสงค์ คือ 1) ฝึกการคิดทั้งด้านตนเองและผู้อื่น มองความคิดของผู้อื่นทั้งด้านบวกและด้านลบ ใช้เหตุผลและหลักเกณฑ์เป็นแนวของการพิจารณา 2) เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนของกลุ่มได้ระบายความคิดและประสบการณ์เต็มด้วยการคิดอย่างมีแบบแผน 3) สร้างความคิดที่หลากหลายและดีกว่า 4) ประหยัดเวลาในการตัดสินใจ 5) ขจัดความเป็นผู้มี "จิตตน หรือ Ego" ออกจากความคิดและความรู้สึกในขณะที่ต้องตัดสินใจหรือให้ความเห็นในประเด็นปัญหาต่างๆ 6) สร้างเสริมคุณภาพของการคิดและตัดสินใจ 7) แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบกับเทคนิคการใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ในการเชื่อมโยงคำไปยังกิ่งก้านสาขาในปริมาณที่ไม่จำกัดตามต้องการ ที่ความคิดจะเชื่อมโยงได้ ด้วยเทคนิคแผนผังความคิดนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาสมองในทุกด้าน การนำแผนผังความคิดไปใช้ในการเรียนการสอนของเด็กจะทำให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน สมองได้พัฒนาสติปัญญาเพิ่มความสามารถในการจำ ช่วยในการเรียนรู้มีผลต่อการต่อความรู้และทักษะของผู้เรียน (ธเนศ ขำเกิด, 2543, หน้า 165)

การจัดการเรียนรู้แบบแผนผังความคิดเป็นการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมองไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดทั้งในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับความเป็นเหตุผล ตรรกวิทยา การสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์จินตนาการ ความงาม ศิลปะ จังหวะ ถ้านำแนวคิดเทคนิควิธีการนี้มาใช้ในวงการศึกษาจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับ

ผู้มีหน้าที่จัดการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนนั้นจะสามารถพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ ศาสตร์และศิลปะด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น สามารถช่วยคิด จำ บันทึก เข้าใจเนื้อหา การนำเสนอข้อมูล และช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องที่สนุกสนานมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2544, หน้า 75) หลักคิดดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น กระบวนการคิดแบบหมวก 6 ใบ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของคำถามแบบกระตุ้นให้คิด ที่ผสมกับเทคนิคการใช้แผนผังความคิด จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกการคิดอย่างสร้างสรรค์ และการเชื่อมโยงความคิดในลักษณะของแผนผังความคิดเป็นขั้นตอนลำดับที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ

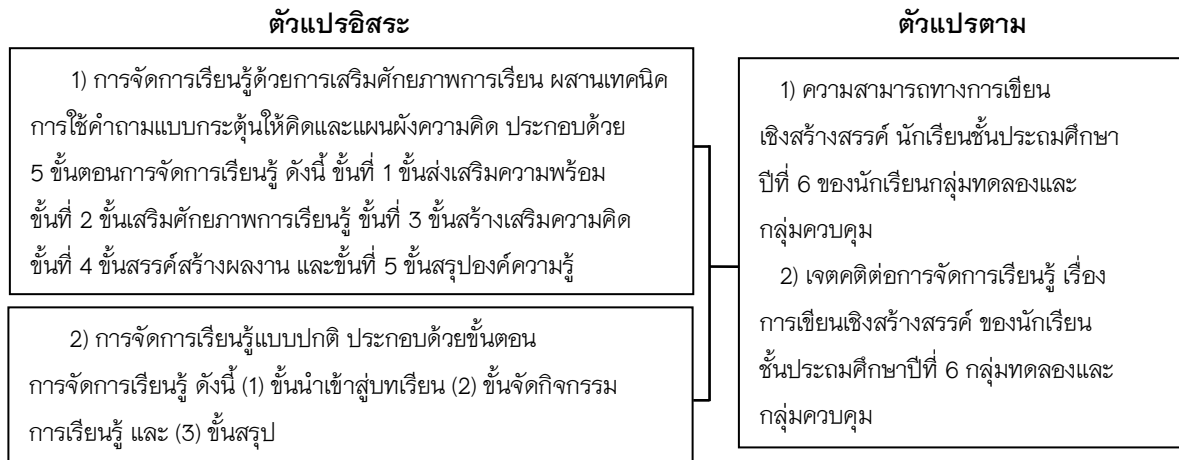
จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจนำลักษณะเด่นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียน ผสานกับเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิดมาใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งคาดว่าจะการได้รับความช่วยเหลือที่คอยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับความเข้าใจในกระบวนการสอน ให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ อย่างหลากหลายดังกล่าว จะส่งผลให้ผู้เรียนมีข้อมูลที่เชื่อมโยงกัน และส่งผลเชิงบวกต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียน ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิดของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในกลุ่มบึงสามพัน อำเภอนองเสด็จ จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน 10 ห้องเรียน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 102 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในกลุ่มบึงสามพัน อำเภอนองเสด็จ จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2 โรงเรียน เลือกโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) แล้วนำมาจับสลาก กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มทดลองได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดศรีรัตนวงศ์ จำนวน 21 คน กลุ่มที่ 2 ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดพวงแก้ว เป็นกลุ่มควบคุม จำนวน 21 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1) แผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้ว ใช้เวลารวม 12 ชั่วโมง

2) แผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มควบคุม เป็นแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแล้วใช้เวลารวม 12 ชั่วโมง โดยใช้เนื้อหาเดียวกับกลุ่มทดลอง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด ซึ่งเป็นแบบประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ด้วยหลักเกณฑ์รูบรีคส์ (Rubrics) ของสมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม (2544, หน้า 137) ผลการวิเคราะห์ ได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.50-0.63 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.24-0.61 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

2) แบบบันทึกภาคสนาม ได้แก่ แบบสังเกต พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนตลอดการดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิดและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

3) แบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย มีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นข้อคำถามที่ให้ตอบแบบมาตราวัด มีระดับความเห็นให้เลือก 5 ระดับ เพื่อประเมินเจตคติของนักเรียนต่อวิชาภาษาไทย 30 ข้อ ซึ่งมีข้อคำถามด้านความรู้ 10 ข้อ ความรู้สึกหรืออารมณ์ 10 ข้อ และด้านพฤติกรรม 10 ข้อ โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่ผู้วิจัยใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมเพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.3 จัดปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวิธีการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน เป้าหมายของการเรียน จุดประสงค์ของการเรียน และวิธีประเมินผลการเรียนรู้

4.4 ทำการประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนการเรียนกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบประเมินความสามารถในการเขียน เรื่อง เชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 เรื่อง ใช้เวลา 30 นาที เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้น

4.5 ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งใช้เวลาในการสอน รวม 12 ชั่วโมง โดยใช้เนื้อหาเดียวกัน และระยะเวลาในการสอนเท่ากันทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มทดลอง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด

2) กลุ่มควบคุม ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

4.6 ประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังการทดลองกับผู้เรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้เกณฑ์การประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นเกณฑ์เดียวกับการทดลองก่อนการทดลอง

4.7 วัดเจตคติของนักเรียนโดยใช้แบบวัดเจตคติของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์ผลการศึกษาต่อไป

4.8 เก็บรวบรวมผลงานความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองค่าที่ได้จากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และสำหรับข้อมูลจากแบบบันทึกภาคสนามใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 เปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent)

5.2 เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏว่าความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ปรากฏว่าเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของกลุ่มทดลองและควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียน (post-test) ของกลุ่มทดลองหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด และกลุ่มควบคุมหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน (pre-test) และเมื่อพิจารณาผลคะแนน จากการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติไม่แตกต่างกัน แต่หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อน แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด ทำให้ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนของแนวคิดของ Social Constructivism ของ ไวทกอลสกี (Vygotsky, 1978) ที่เชื่อว่าถ้าผู้เรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ หรืออยู่ในภาวะทางการเรียนรู้ที่อยู่ต่ำกว่า Zone of Proximal Development จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือ ที่เรียกว่า Scaffolding ซึ่งเป็นระบบสcaffolding หรือฐานความช่วยเหลือ จะสนับสนุนผู้เรียน ในการแก้ปัญหา หรือการเรียนรู้ ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจการเรียนรู้ให้สำเร็จด้วยตัวเองได้ โดยฐานความช่วยเหลือ อาจเป็นคำแนะนำ ชี้แนวทาง ตลอดจนกลยุทธ์ต่างๆ ในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติภารกิจการเรียนรู้ให้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งฐานความช่วยเหลือจากคำถามแบบกระตุ้นให้คิดแบบหมวก 6 ใบ ช่วยให้การคิดนั้นง่ายลงมีการปรับเปลี่ยนการคิดที่แตกต่างไปจากเดิม ไม่ใช้ความคิดเพียงด้านเดียว มองทั้งข้อดีและข้อเสีย ทำให้เกิดการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ โดยใช้การคิดที่รอบคอบซึ่งเป็นการแยกแยะออกจากความคิด อีกทั้งยังเป็นการคิดใน

รูปแบบของการเล่นเกมที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อพัฒนาการทางการคิดในตัวบุคคลทั้งยังช่วยประหยัดเวลาทำให้การคิดอย่างสร้างสรรค์นั้นมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับกุลยา ตันติผลาชีวะ (2546, หน้า 16) ที่กล่าวถึงการคิดแบบหมวก 6 ใบ เป็นกลไกการสอนให้คนคิดในหลายด้านควบคู่กันไป แยกอารมณ์กับเหตุผล เรียนรู้การคิดของกันและกันอย่างมีหลักเกณฑ์จุดประสงค์ คือ 1) ฝึกการคิดทั้งด้านตนเองและผู้อื่น มองความคิดของผู้อื่น ทั้งด้านบวกและด้านลบใช้เหตุผลและหลักเกณฑ์เป็นแนวของการพิจารณา 2) เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนของกลุ่มได้ระบายความคิดและประสบการณ์เต็มด้วยการคิดอย่างมีแบบแผน 3) สร้างความคิดที่หลากหลายและดีกว่า 4) ประหยัดเวลาในการตัดสินใจ 5) ซัดความเป็นผู้มี "จิตตนหรือ Ego" ออกจากความคิดและความรู้สึกในขณะที่ต้องตัดสินใจหรือให้ความเห็นในประเด็นปัญหาต่างๆ 6) สร้างเสริมคุณภาพของการคิดตัดสินใจ 7) แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ฐานความช่วยเหลือจากแผนผังความคิดจะช่วยให้เข้าใจสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น และถ้ามีการฝึกฝนในเรื่องนี้ ก็จะช่วยให้เข้าใจสิ่งที่เรียนได้ ง่ายขึ้นเพราะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของเนื้อหา จึงทำให้นอกจากจะเข้าใจแล้วยังช่วยให้จำ ได้ง่ายอีกด้วย

ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกันท์ บุญเต็ม (2555) ได้ศึกษาผลการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดได้ศึกษาตัวแปรตามคือ ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรม แผนผังความคิดมีความกระตือรือร้น สนุกกับการเรียน มีความสนใจการเรียนรู้ที่ใช้แผนผังความคิดมากขึ้น มีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนเป็นอย่างดี ทำให้มีทักษะและสามารถเขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ จิตแสง (2553) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการคิดแบบหมวก 6 สี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถ

ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการคิดแบบหมวก 6 สี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ร้อยละ 80.14 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 70 ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 77.14 ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า เทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าการจัดการเรียนรู้ตามคู่มือครูแบบปกติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียน ผลงานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนโดยตรง มีการฝึกเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน เหมาะสำหรับที่จะใช้ฝึกเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ วัตถุประสงค์หลักของการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียน ผลงานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิดก็คือการใช้กลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันโดยละความสนใจ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การทำกิจกรรมร่วมกันเช่นนี้ทำให้นักเรียนที่เรียนเก่งได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่เรียนอ่อนกว่า เพราะในกลุ่มต้องร่วมกันคิด ค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดทุกกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดให้ฝึกปฏิบัติดังที่ วาส (Vass, 2008) ได้ศึกษาการเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบร่วมมือความสัมพันธ์ของการสร้างแรงบันดาลใจของกลุ่มร่วมมือในชั้นเรียน ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญเพื่อช่วยให้เข้าใจถึงความสามารถในการสร้างสรรค์ของเด็กๆ และเพื่ออธิบายวิธีการใช้ในการกระตุ้นพัฒนาผู้เรียน โดยใช้กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในชั้นเรียนในการทำการวิจัยนี้ใช้การสังเกตการณ์พัฒนาการของกลุ่มเด็กๆ ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 (เด็กอายุ 7-9 ขวบ) ในประเทศอังกฤษ โดยจัดให้เด็กนักเรียนทำกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นคู่ แล้วบันทึกวิธีโอภาและเสียงเพื่อสังเกตความสามารถในการอ่านการเขียนของเด็กๆ ในชั้นเรียน งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของการอภิปรายและวิธีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มด้วยการเรียนรู้ เรื่อง

การรับผิดชอบร่วมกันในการร่วมมือทำกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความเชื่อมั่นในตัวเองของเด็กๆ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมและสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กๆ รู้สึกว่าสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นไม่ยากและเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย

นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ในระหว่างเรียนพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แรกๆ นักเรียนอาจจะยังไม่คุ้นเคยกับรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ผลานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด โดยครูต้องคอยอธิบายและเน้นให้เห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่มที่สมาชิกทุกคนต้องให้ความร่วมมือกันในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ดังที่ แล็คคิน (Larkin, 2001, p. 30) ได้กล่าวไว้ว่าการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถทำงานให้สำเร็จ เมื่อผู้เรียนต้องเรียนรู้สิ่งใหม่หรือสิ่งที่ยาก ผู้เรียนอาจจะต้องการความช่วยเหลือมากขึ้น และเมื่อผู้เรียนเริ่มจะทำงานนั้นได้สำเร็จการช่วยเหลือสนับสนุนนั้นจะค่อยๆ ลดลง จนกระทั่งผู้เรียนสามารถรับผิดชอบหรือทำงานนั้นได้ด้วยตนเอง การช่วยเหลือ ก็จะยุติลงสอดคล้องกับ พรนภา เงินถม (2553) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนผังความคิด โดยได้ศึกษาตัวแปรตาม คือ ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกับกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เท่ากับ 0.68 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการทดลองพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมพบว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริยากร สดแสงจันทร์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงการ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงการ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนและก่อนเรียน และศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงการ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 55.00 จากก่อนเรียน นักเรียนมีการพัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.26/75.82 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการจัดการศึกษาดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สิริยากร สดแสงจันทร์ (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงการ เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงการ เรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 55.00 จากก่อนเรียน นักเรียนมีการพัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 คือ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.26/75.82 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการจัดการศึกษาดังกล่าว อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพรนภา เงินถม (2553)

ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนผังความคิด โดยได้ศึกษาตัวแปรตาม คือ ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกับกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT เท่ากับ 0.68 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนผังความคิดประกอบกิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัยแสดงว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการฝึกเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมศักยภาพให้นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ การช่วยเหลือ สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยมีผู้สอนคอยให้การช่วยเหลือ หรือผู้เรียนให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้เรียน ผู้สอน หรือผู้ที่มีศักยภาพมากกว่า เป้าหมายของการช่วยเหลือ คือให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติสิ่งที่ผู้เรียนไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง ให้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยตนเอง ดังที่ ฮันนาฟิน (Hannafin, 2010) ได้อธิบายเทคนิคของการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ว่าเป็นการแนะนำผู้เรียนในการพิจารณาและช่วยเหลือผู้เรียนในทำความเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อน ในการคิดพิจารณาในเรื่องที่ยังขาดความเข้าใจที่ชัดเจน โดยการชี้แนะผู้เรียนในการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ หรือการใช้เครื่องมือ หรืออาจจะแนะนำให้เข้าใจประเด็นปัญหา มุ่งเน้นการชี้แนะวิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่

การเสริมศักยภาพทางด้านกระบวนการเรียนรู้ เป็นการแนะนำให้เข้าใจถึงลักษณะและหน้าที่ระบบต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ช่วยขยายฐานความรู้ของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนทำภารกิจให้สำเร็จเท่าที่เป็นไปได้และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกสิ่งที่ตัวเองต้องการได้ โดยมีฐานความช่วยเหลือผู้เรียนที่เหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เรียน ดังที่พวงผกา โกมุติกานนท์ (2544, หน้า 41) ได้กล่าวถึงคำถามกระตุ้นให้คิดแบบหมวด 6 ใบ ว่าง่ายต่อการเรียนรู้และการใช้ และกระตุ้นความสนใจได้ดี ทำให้เหลือเวลาสำหรับความสร้างสรรค์อย่างแท้จริง ทำให้สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งได้อย่างเต็มที่โดยไม่สับสนปนเปกันความคิดหมวดอื่นในเวลาเดียวกันเปลี่ยนแปลงความคิดได้ง่ายและตรงไปตรงมา โดยไม่ล่วงเกินใคร เป็นการแยกทิวออกไป แล้วปล่อยความคิดให้มีอิสรภาพที่จะขบคิดได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ ศิริรัตน์ นีละคุปต์ (2538, หน้า 1) ได้กล่าวถึงแผนผังความคิดว่า เป็นวิธีจัดบันทึกหลังการอ่านที่ผู้อ่านต้องคิด ต้องเลือกสรรข้อมูลไปไว้ในแผนภาพและตัดข้อมูลบางส่วนออกไป ผู้อ่านจะต้องวิเคราะห์ ประเมิน และให้เหตุผลอย่างมีวิจารณญาณ ผู้อ่านจะต้องเรียบเรียงแล้วจัดประเภทข้อคิดต่างๆ ให้ตรงกับแนวความคิดของผู้เรียนเพื่อใช้ในการเรียบเรียงเป็นงานงานเขียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิดมีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

2. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิดการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นต่างๆ โดยปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น และสนับสนุนให้ครูผู้สอนนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด ไปปรับใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นต้น
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ผสานเทคนิคการใช้คำถามแบบกระตุ้นให้คิดและแผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในด้านทักษะการฟัง ดู พูด การอ่าน และการเขียนควบคู่กันไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *หลักการพื้นฐานการสอนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2546, กรกฎาคม). การใช้การคิดแบบหมวกในการสอนเด็กปฐมวัย. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, 7(3), 14-22.
- ชนานันท์ บุญเต็ม. (2555). *การพัฒนาความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิด*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธเนศ ขำเกิด. (2543, สิงหาคม). Mind Mapping: ยุทธศาสตร์การเรียนรู้สู่การคิดเป็น. *วารสารส่งเสริมเทคโนโลยี*, 18.
- พวงกต บุญวิภาดาธารธน. (2543). *การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่* รายงานการวิจัย เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรนภา เงินถม. (2553). *ผลการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แผนผังความคิด*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงผกา โกมุติโกนันท. (2544). *การเปรียบเทียบผลของการระดมสมองและเทคนิคการคิดแบบหมวกทกใบ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมชนตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2544). *เอกสารประกอบการสอนวิชาพัฒนาการเรียนการสอน*. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริรัตน์ จิตแสง. (2553). *การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการคิดแบบหมวก 6 สี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริรัตน์ นิละคุปต์. (2538). *การใช้แผนการสอนในกิจกรรมการอ่านระดับประถมศึกษา 2538*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ ภู่วิตาจารย์. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง พิมพ์ครั้งที่ 5*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- สิริยากร สดแสงจันทร์. (2547). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนากระบวนการคิด* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2557, พฤษภาคม). *ประกาศผลสอบ O-Net*. เข้าถึงได้จาก <http://www.niets.or.th2>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2550). *รายงานการศึกษานวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนอ่าน-เขียนภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2552). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Hannafin, J. (2010). *Resource-Based Learning Environments : Methods and Models*. Available from: <http://www.ascilite.org.au/conferences/perth97/papers/Hannafin/Hannafin.html>.
- Larkin, M., J. (2001). *Providing Support for Student Independence through Scaffolded Instruction*. Council for Exceptional Children. [n.p.].
- Vass, Eva. (2008). The Discourse of Collaborative Creative Writing : Peer Collaboration For Mutual Inspirations. *Thinking Skills and Creativity*, 3(3), 192–202.
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.